

T. S. V. „JOHN TOMES”

HET ZILVEREN FEEST VAN „JOHN TOMES”

Onze toekomstige collega's hebben getoond dat het organiseren van een feest hen zeer wel is toevertrouwd. De reunisten die 17 en 18 November naar Utrecht zijn getrokken zullen van dien gang geen spijt hebben gehad.

De feestviering werd Donderdagavond ingezet met een fakeloptocht naar Dr. Dentz en Dr. de Groot, waarna de oudejaarsavondviering in opgewekte stemming werd voortgezet.

Vrijdag om 1 uur werden de reunisten van het station gehaald en tezamen ging het naar „Central”, „headquarters” van de jubileerende Vereeniging.

Om 2 uur werd het lustrum officieel ingezet door een rede van den Voorzitter van „John Tomes” de heer J. E. Smitt in het stampvolle Groot Auditorium, waar de Senaat en het College van Curatoren, benevens professoren, tandheekkundige grootwaardigheidbekleeders en de afgevaardigden der bevriende studentenvereeningen de plechtigheid met hunne tegenwoordigheid luister bijzetten.

In een voortreffelijk opgezette en uitgesproken voordracht, herdacht de praeses de lotgevallen van „John Tomes” aan de hand van de geschiedenis der tandheekkunde in Nederland. Een krachtig en welverdiend applaus was zijn belooning.

Verder spraken nog de Rector Magnificus, de directeur van het Tandheekkundig Instituut, de Voorzitter der Reuniecommissie en Dr. Th. Dentz, welke laatste de verdiensten van John Tomes nog eens in het licht stelde, welke rede wij hier in haar geheel laten volgen.

Dames en Heeren,

Van de vriendelijke uitnoodiging van de feestvierende vereniging om, ter gelegenheid van haar vijfde lustrum, een paar woorden tot U te richten, heb ik gaarne gebruik gemaakt en zal ik trachten U de groote verdiensten van John Tomes voor de tandheelkundige wetenschap te schetsen. Schenkt mij daartoe Uwe welwillende aandacht.

Een prijsvraag, in Juni 1898 uitgeschreven, voor de studenten in de tandheelkunde aan onze Universiteit, werd beantwoord door den heer van Hasselt, thans praktiseerend tandarts te 's Gravenhage. Zij werd door eene jury bekroond in Februari 1899. De prijsvraag luidde: „De verdiensten van John Tomes ten opzichte der Tandheelkundige Wetenschap”. In die prijsvraag meldt de schrijver o. a. dat John Tomes geboren werd den 21 Maart 1815 te Weston-on-Avon, als zoon van een oud, maar niet met aardse goederen gezegend geslacht. Hij wijdde zich aan de studie der medicijnen, en kwam daartoe reeds op zijn 16de jaar bij een praktiseerend geneesheer te Eversham in de leer. Later zette hij zijne studiën voort te Londen, in de medische scholen van King's college en van het Middlesex hospital, waar hij in 1836 aankwam. In dezen tijd deed hij zijne uitvinding van de anatomische tangen voor de tandextractie. Deze uitvinding was eene der oorzaken, dat Tomes zich aan de tandheelkunde ging wijden, die hij in Londen begon uit te oefenen. Voorts deelt van Hasselt o. a. mede, dat in 3 richtingen het optreden van Tomes van invloed is geweest op de tandheelkundige wetenschap:

als praktisch tandarts werd hij gezocht en beroemd,
als man der wetenschap was hij de beste van zijn tijd, en
als collega heeft hij zijn vakgenooten de grootste diensten
bewezen, doordat hij, met eene zeldzame standvastigheid, met
bezonnenheid, takt en doorzicht den tandheelkundigen stand

in Engeland, op sociaal gebied, tot hare tegenwoordige hoogte wist op te heffen.

Van Hasselt weet ons verder mede te deelen, dat het college of Surgeons hem in 1658 het Fellowship schonk, en in 1883, tegelijk met Huxley, het eere-lidmaatschap, terwijl de Britsche Regeering hem in 1886 in den adelstand verhief, zoo als het heette, „tot erkentelijkheid van zijne uitstekende verdiensten in zijn beroep”. Aanvankelijk weifelde Tomes, of hij deze onderscheiding zou aannemen, doch toen een vriend, dien hij om raad vroeg, terugtelegrapheerde „For the good of the profession”, was zijne aarzeling overwonnen, en nam hij die onderscheiding aan.

Intusschen was zijne gezondheid zeer aan het wankelen gebracht, zoodat hij in 1868 de praktijk in Londen opgaf, en in Claterham, niet ver van Londen, ging wonen. Tomes, aan wien men den bijnaam van „The sage of Claterham” had gegeven, overleed aldaar den 29 Juli 1895.

Van Hasselt citeert verder van de vele „in Memoriam” over Tomes verschenen, de twee eerste regels van dat in „the Journal of the British Dental Association” hem kenschetsende als:

Philosopher, condemning wealth and death,
But docile, childlike, full of life and love.

Op Tomes zijn de woorden van Goethe toepasselijk, als hij in zijn „Wahrheit und Dichtung” schrijft: Solchen Dank verdient sich ein Mann, der irgend ein irdisches Thun durch geistige Anregung zu veredlen und würdig zu verbreiten weisz!

Van de vele werken die John Tomes schreef, en waarvan van Hasselt eene opsomming geeft, wil ik alleen aanhalen zijn standaard werk „a System of Dental Surgery” waaruit ik voornamelijk mijn tandheilkundige kennis heb geput. Meer dan de helft van dit boek wordt in beslag genomen door Tomes' lievelings onderwerp, „de physiologie van ons kauw-apparaat”. De titel van het boek is dus niet geheel juist,

meent van Hasselt, want chirurgie der tanden bevat het weinig; het zwaartepunt van het werk ligt in het physiologische deel. Het hoofdstuk „Teething” is het gedeelte van het boek waardoor het zulk eene groote wetenschappelijke waarde heeft.

Met het optreden van John Hunter in 1771, aldus van Hasselt, begon een nieuwe aera in de wetenschappelijke tandheekunde. In zijn beroemd werk „Natural History of the Human Teeth and Practical Treatment of the Diseases of the Teeth” vindt Hunter de term „Caries” verkeerd, en noemt hij ze „Mortification”.

Ook Thomas Bell, wiens werk „The anatomy, physiologie and diseases of the teeth,” in 1828 verscheen, vindt de term „Caries” zeer verkeerd, daar ze aanleiding kan geven tot verwarring. Hij noemt ze „Gangreen”.

Ik heb (mijne vroegere leerlingen zullen zich dat wel herinneren) in plaats van „Caries” het Grieksche „Chaunosis” d. i. verweeking ingevoerd, en die term, tot mijn afscheid als Lector, steeds gebruikt. Caries van been en caries der tanden zijn immers absoluut verschillend. In de sectie voor Tandheekunde op het medisch congres te Londen, heb ik die term ook trachten in te voeren, doch zonder succes.

Vergunt mij U thans te zeggen, hoe het komt dat deze vereeniging den naam van Joh Tomes op haar vaandel draagt.

Na de inwijding van het tandheekundig instituut in de Wittevrouwenstraat, in 1895, deelde, nu 25 jaar geleden, mijn toenmalige assistent, de heer Coebergh, mij mede, dat bij de studenten in de tandheekunde het plan bestond eene wetenschappelijke vereeniging op te richten, en vroeg hij mij om eene geschikte naam er voor. Noem ze „John Tomes” was mijn antwoord. Bij de herhaalde keeren dat ik te Londen vertoefde, heb ik nam. John Tomes menigmaal bezocht, zoowel in zijne woning in Cavendish Square, als het laatst in Claterham, ter gelegenheid van het medisch congres in 1881. Onnoodig u te zeggen, dat ik geheel en al onder de bekoring kwam van de voortreffelijke eigenschappen van Tomes, zoo-

wel als mensch als van geleerde, terwijl ik zelf zoo gaarne, even als hij het in Engeland had gedaan, de tandheekkundige stand hier te lande wilde opheffen, en ook hier eene tandheekkundige school zou wenschen te stichten, hetgeen mij, naar ik meen, ook gelukt is.

Wat mijne persoonlijke herinneringen aan Tomes betreft, kan ik U mededeelen, dat zijne operatiekamer in Cavendish Square betrekkelijk zeer klein was. Den eersten keer dat ik bij hem kwam, met eene aanbeveling van Prof. Donders, behandelde hij een patiënt, wien hij een goudvulling in een tand legde, met behulp van een eigenaardig instrument van zijne vinding, dat intusschen niet lang in gebruik is gebleven.

Bij een volgend bezoek aan Londen, logeerde ik in Camdensteet, een der zijstraten van het Strand, en ging ik dagelijks naar het destijds zeer bekrompen Dental Hospital, in Scho Square, langs de beruchte Seven Dials. Daar had John Tomes, in vereeniging met andere tandartsen, een school gesticht, en gaf er zijn voortreffelijk onderricht. Later is er in Leicester Square eene grootere en betere tot stand gebracht.

Ter gelegenheid van het medisch congres in Londen, in 1881, gaf Tomes een lunch ten zijnent, waar o. a. ook de Franschman Magitot aanwezig was, die evenwel geen Engelsch verstond, terwijl de aldaar aanwezigen Engelschen, weinig of geen Fransch verstonden, zoodat ik als tolk mijne diensten kon bewijzen. Jammer dat Magitot zich niet kon spiegelen aan het voorbeeld van Poincaré, die vóór vier jaren nog Engelsch is gaan leeren.

Aan John Tomes hebben wij het te danken, dat bij de geneeskundige congressen, voortaan eene sectie voor Tandheekkunde is opgericht, hetgeen vroeger niet het geval was. Wat was er nam. gebeurd? Ter gelegenheid van het medisch congres in Amsterdam, in 1879, dat door Prof. Donders werd gepraesideerd vroeg ik den Voorzitter, of er geen mogelijkheid bestond, dat, in het vervolg bij de geneeskundige congressen, ook eene sectie voor tandheekkunde werd gesticht. Stuur een verzoek daarvoor, was zijn antwoord, door u en

twee andere leden van het congres mede onderteekend, aan ons bureau, dan wordt dat verzoek aan het bureau van het volgend congres, dat te Londen zal plaats hebben, overgemaakt. Donders kende John Tomes, dien hij bij Sir William Bowman, den beroemden ophthalmoloog in Londen, had ontmoet, en nu was ik er van overtuigd, dat als John Tomes zich er voor inspande, ons verzoek zou worden ingewilligd.

Toen Tomes reeds in Claterham vertoefde, gaf hij aldaar een maaltijd aan eenige bezoekers van het congres, waaraan ook ik het voorrecht had te mogen deelnemen. Het was de laatste keer dat ik hem zag.

Van Tomes kan inderdaad gezegd worden, wat ik ergens gelezen heb, ik weet niet meer waar, „Le plus sur moyen d'ennoblir une profession manuelle, est de montrer le rapport intime qui la relie avec les lois naturelles du monde.

Dames en Heeren, het is dikwijls moeilijker een goed slot te vinden voor eene redevoering, dan een goed begin. Intuschen zal ik U geduld niet langer op de proef stellen, doch U alleen er aan herinneren, dat Gij de naam van John Tomes niet verwarren moet met de roman van Fielding, Tom Jones, die omstreeks 1750 verschenen is.

En nu, waarde feestgenooten, moge Uwe vereeniging in lengte van dagen bloeien en groeien. John Tomes is niet meer, doch de naam die Uwe vereeniging draagt, legt U den duren plicht op, zoo veel in Uw vermogen is, zijn voorbeeld te volgen, en zoo veel Gij kunt bij te dragen tot bevordering van de tandheelkunde in ons geliefd vaderland.

Een daverend applaus groeide aan tot een ovatie aan den kranigen en onvermoeiden nestor, die het geheele feest meemaakte en een vermoeyenis trotseerde op een wijze die menig jongere hem waarschijnlijk benijdde.

De receptie om 4 uur door het Bestuur in „Centraal" gehouden was zeer druk bezocht en uitermate geanimeerd. Ook hier kwamen alle autoriteiten het Bestuur complimenteeren en

bleek hoe de Tandheelkundige Studentenvereniging zich te Utrecht in een uitstekende reputatie mag verheugen.

Om 8 uur volgde een soirée in het Gebouw voor K. en W. waar het Dental Cabaret de aanwezigen tot in den nacht bezig hield op een wijze waar slechts één woord van lof over werd vernomen. Den artiesten hier nog een speciaal woord van hulde! Wij hebben menig cabaret van professionals bijgewoond die hier wat van zouden hebben kunnen leeren!

Dat na afloop nog menig uur aan den dans werd gewijd, behoeft wel ter nauwernood betoog.

Zaterdagmorgen hield de heer G. H. Bisseling in het Instituut een lezing over „De geschiedenis der Tandheelkunde”, verlicht met tal van lichtbeelden, die met groote aandacht werd gevolgd.

In den middag werd een rijtoer georganiseerd; om 3 uur begon in „Central” de „thé musical et dansant” en om 7 uur was men alweer in het Jaarbeursgebouw aanwezig, waar ruim 200 personen zich aan het banket vereenigden, zoodat de groote — geheel gevulde — dinerzaal een imposanten aanblik opleverde. De studenten kunnen er zich op beroemen op dit gebied niet alleen in Nederland, maar zelfs op internationale bijeenkomsten in het buitenland na den oorlog — wat aantal betreft — een record geslagen te hebben.

Dat het aan dit diner aan stemming niet ontbrak, dat er door de verschillende officials gesproken werd, dat meerdere kelen schor geworden zijn, men zal het ongetwijfeld gaarne willen gelooven.

Tot slot het onvermijdelijke bal, en niettegenstaande de prestaties der vorige nachten, bleek deze beengymnastiek alweer voldoende aantrekkingskracht te bezitten om de overgrote meerderheid tot in den vroegen morgen bijeen te houden. Ook de reunisten lieten zich hier niet onbetuigd.

Wij wenschen dit korte verslag niet te beëindigen, alvorens hier nog eens een woord van dank en hulde te richten tot het Bestuur en de Lustrumcommissie van „John Tomes”, alsmede tot de vele half en heelemaal niet officieele personen die dit

vijfde lustrum op een zoo uitstekende wijze hebben voorbereid en geleid, een dank niet alleen omdat zij den oud-leden een paar aangename dagen hebben bezorgd die bij allen in prettige herinnering zullen achterblijven, maar tevens voor de wijze waarop zij — toekomstige tandartsen — ook naar buiten toe, een voorbeeld hebben gegeven van officieele en officieuse feestviering, dat tot navolging kan strekken!

N.